Könyvajánló

Bland, James: Kivégzések könyve.
Bp. Kossuth Kk. 1994, 318 oldal, 459 Ft.

A könyv voltaképpen kultúrtörténeti kuriózumgyűjtemény: az emberiség történetében szerte a világban végrehajtott nevezetes kivégzéseket írja le a szerző – a borító tájékoztatása szerint – hiteles források alapján.

A bevezető fejezet (Néhány tény) még tartalmaz bizonyos adatokat arra vonatkozóan, hogy mely országokban van halálbüntetés és hogyan hajtják azt végre, ám ezek az adatok teljességgel rendszertelenek és esetlegesek, hitelességük megkérdőjelezhető. Az ez után következő néhány fejezet (Különös akasztások, Rémségek és kuriózumok, Amerikai esetek, A hóhérokról) kusza összevisszaságban számos kivégzéssel kapcsolatos történetet és anekdotát tartalmaz.

James Bland – az angolszász szerző, a halálbüntetés történetének kutatója, aki furcsa mód nem tesz tanúbizonyságot sem a halálbüntetés mellett, sem ellen – egyértelműen szórakoztatásra törekedett könyve megírásakor.

„Egy igaz történet részletekben..." Cigány–magyar kapcsolatok határon innen és túl.

Bp. Budapest Kőbányai Önkormányzat. 1994, 245 oldal, 392 Ft.

A kőbányai önkormányzat képviselő-testületében az országban elsők között alakult meg emberi jogi-kisebbségi bizottság, amely – tekintettel a kerület nagyszámú cigány lakosságára – nagyszabású pályázatot hirdetett a cigány–magyar viszonyt bármiféle műfajban (beszámoló, emlékezés, riport, szociográfia stb.) feldolgozó munkákra, méghozzá nemcsak magyarországi, hanem határon túli magyar és cigány pályázók számára is. A beérkezett csaknem száz pályaműből a legjobb ötvenet közli a kötet.

Az írásokat a mű tematikailag rendezi, ám azok alig-alig illeszkednek zárt kategóriákba. Négy fő típus mégis jól kirajzolódik a kötetben. cigányok a magyarokért, magyarok a cigányokért, cigány–magyar kapcsolatok, cigányok a magyar irodalomban. A legtöbb írás személyes beszámoló. Falusi és városi cigányok és magyarok beszélik el írásaikban egész életüket vagy életük egy-egy jellemző epizódját. A kötet végén a pályázat zsűrijének elnöke, Székely András Bertalan a szakirodalom nagyívű áttekintésével összefoglaló képet ad a cigánykérdésről, mintegy kiegészítve a kötet főként pozitív és optimista beszámolóit.

Kardos Gábor: Emberi jogok egy új korszak határán. Az emberi jogok nemzetközi védelmének néhány problémája a hidegháború elmúltával.

Bp., T-Twins Kiadó, 1995, 228 oldal, 770 Ft.

Az emberi jogok tiszteletben tartása korunk vezető eszméi közé tartozik. Ugyanakkor a huszadik század végén az emberi jogok nemzetközi védelmét számos kihívás éri.

Olyan problémákról van szó, amelyek felvetődéséhez vagy legalábbis új összefüggésbe kerüléséhez a hidegháború megszűnése vezetett el. Az ENSZ 1993 nyarán tartott emberi jogi világkonferenciája a kelet–nyugati szembenállás elmúltával a világ észak–déli megosztottságát demonst-

rálta. Ugyancsak a kelet–nyugati ellentét megszűnése vezetett el az emberi jogok összeurópai védelmének problémájához, az ezzel foglalkozó intézmények (Európa Tanács, EBESZ, Európa Unió) együttélésének kérdéséhez. Az emberi jogok számos elméleti dilemmája Kelet- és Közép-Európa átalakulásával került új fénybe, például hogy miként viszonyulnak egymáshoz az átalakulás olyan kulcskategóriái, mint az emberi jogok és a politikai demokrácia, avagy a piac és az emberi jogok. Fontos kérdés az is, milyen problémákat vet fel a nyugati tradíciókra építő Emberi Jogok Európai Egyezményéhez való csatlakozás.

A szerző a fenti kérdések nemzetközi jogi, jogelméleti és politikatudományi vizsgálata mellett felvázolja az emberi jogok nemzetközivé válásának perspektíváit is.

Kovács Ákos–Sztrés Erzsébet: Az orosz tolvajvilág és művészete.

Bp., Pesti Szalon Könyvkiadó, 1994, 229 oldal, 1833 Ft.

A könyv első része magával a tolvajvilággal, a zsiványok társadalmi közegével ismertet meg, tág történelmi és földrajzi környezetben vizsgálva azt, majd részletesen bemutatja a specifikus orosz tolvajvilágot, annak belső tagolódását, hierarchiáját. Az etnográfus–történész szerzőpár érvelése szerint az orosz alvilág testület jellegű szervezetei, beavatással, vezetőséggel, szokásokkal és törvényekkel – a középkori Európa koldus- és tolvajszervezeteinek a késői rokonai. Sem a maffiához, sem más európai vagy amerikai alvilági szervezethez nem hasonlóak.

A könyv második része a jeltár: a szakirodalomban elsőként logikai szerkezetével egységbe foglalja az eszmei gyökerekből fakadó kifejezési formákat. Lexikográfiai pontossággal regisztrálja és értelmezi az orosz tolvajok tetoválásképeit, ábráit, feliratait és betűszavait, meggyőzően bizonyítva, hogy ezek egyfelől a tolvajszubkultúra, a tolvajművészet elemei, másfelől egy sajátos és eddig tudományos eszközökkel még fel nem tárt információhordozó jelrendszer darabjai. Az egyes szócikkek feldolgozzák a tetoválások eredetét, utalnak felvitelük helyére, közlik jelentésüket és funkcióikat.

A pazar kiállítású kötet fényképeit Szergej Vasziljev Cseljabinszkban élő csuvas nemzetiségű fotóművész, rajzait Dancig Baldajev Szentpéterváron élő nyugdíjas nyomozó, amatőr néprajzos készítette.

A nevelés társadalmi alapjai. Szemelvények.

Összeállította és szerkesztette: Bakacsiné Gulyás Mária. Szeged, JGYTF Kiadó, 1995, 325 oldal, 999 Ft.

A nevelésszociológia néhány éve alapvető, más tárgyakkal azonos fontosságú kötelező tantárgy a pedagógusképzésben, ismerete fontos lehet más felsőoktatási intézményben is. A nevelésszociológia leírja a gyermek és környezete megismerésének folyamatát, felvázolja a nevelés társadalmi összefüggéseit, lehetővé teszi olyan objektív társadalomalakulási tényezők figyelembe vételét, amelyek adott esetben befolyásolhatják a nevelés gyakorlatát.

E kötet válogatott tanulmányokat tartalmaz a nevelés–oktatás–társadalom tárgyköréből, tematikájában kapcsolódik Kozma Tamás Bevezetés a nevelésszociológiába c. tankönyvéhez.

A könyv négy nagy fejezetre oszlik. Az első, bevezető jellegű rész a nevelésszociológia két klasszikusának – John Dewey és E. Durkheim – tanulmányát tartalmazza.

A nevelés szociológiai alapjai c. fejezetben olyan aktuális témákkal találkozunk, mint a civil társadalom helyzete Magyarországon, a családi értékek változása, egyházi szerepvállalás a magyar közoktatásban, az ifjúság továbbtanulási szándékai és elhelyezkedési lehetőségei. A formális nevelés szociológiája című fejezet tanulmányai szorosabban az iskolai nevelés szociológiáját tárgyalják. E fejezet néhány témája: közoktatáspolitika Magyarországon a 90-es évek elején, iskolai szerkezetváltás, az iskola szervezete és belső világa, finanszírozási módszerek, a pedagógusszakma helyzete az ezredforduló Magyarországán.

Személyzeti/emberi erőforrás menedzsment.

Szerk. Farkas Ferenc, Karoliny Mártonné, Poór József. Bp., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1994, 383 oldal, 1600 Ft.

A többségében magyar szerzőgárda egy nyugati típusú kézikönyvet alkotott, amely kiválóan alkalmazható a személyi/emberi erőforrás menedzsment oktatásában, de a gyakorló szakemberek is haszonnal forgathatják.

A könyv 14 fejezetre oszlik. A bevezető és történeti rész után a harmadik fejezet a stratégiai vezetés és az emberi erőforrás stratégia kapcsolatával foglalkozik. Ezt a Válságmenedzselés – kultúraváltás és az Emberi erőforrás tervezés c. fejezet követi. A munkakörelemzéssel, tervezéssel és -értékeléssel, valamint az ösztönzésmenedzsmenttel foglalkozó fejezetek a személyi/emberi erőforrás menedzsment új területeit érintik. A Munkaerő-ellátás: toborzás, kiválasztás, leépítés c. fejezet a szervezet munkaerővel való ellátásának összetevőit vizsgálja. A teljesítményértékeléssel és az emberi erőforrások fejlesztésével foglalkozó fejezeteket követően a tizenkettedik fejezet az ipari (munkaügyi) kapcsolatok rendszerét taglalja. A Személyzeti információs rendszer c. rész a számítógép felhasználási lehetőségeit mutatja be az emberi erőforrás menedzsment területén. A könyv utolsó fejezete a nemzetközi vállalatok személyzeti vezetésének legfontosabb alapelveit tekinti át.

Társadalmi riport, 1994.

Szerkesztette Andorka Rudolf, Kolosi Tamás, Vukovich György. Bp., Tárki, 1994, 389 oldal, 498 Ft.

Már harmadik alkalommal jelenik meg a Társadalmi riport című szociológiai tanulmánykötet, amely a hazai társadalomismeret elmélyítését szolgálja.

Az összeállítás törzsét képező rész (Magyarország a társadalmi jelzőszámok tükrében) folytatása az előző kötetekben közölteknek. Ezeknek az adatoknak a segítségével a társadalomban zajló változások könnyebben nyomon követhetőek. Egy nagy lélegzetű tanulmánycsokor a Magyar Háztartási Panel címmel arról ad képet, hogy milyen a gazdasági átmenet szociális hatása. Ennek kapcsán a szegénység, a munkanélküliség, az egyenlőtlen jövedelmek társadalmi hatásairól szerzünk pontos információkat. A harmadik rész gazdasági-társadalmi körkép, amely a piacgazdaságra való áttérés körülményeivel foglalkozik, de szó esik itt a népesedési helyzetről, a felekezeti viszonyokról és a társadalmi mobilitás kérdéseiről is. Az utolsó részben a pártok helyzetéről, megítéléséről van szó, főként az 1994. évi választások tükrében.

(Válogatás az IM Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokság Szakkönyvtára szerzeményeiből)